

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK ÉS
ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET SZÁMÁRA.

KÖNYVTÁRA.

AK. 579

Csop. V

SZERKESZTŐ:

BEDŐ ALBERT.

szám.

FŐMUNKATÁRSÁK:

DIVALD ADOLF és WAGNER KÁROLY.

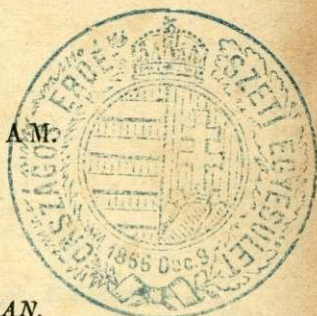
TIZENKETTŐDIK ÉVFOLYAM.

I—XII. FÜZET.

1873.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN.

Ára egy évre, azok számára, kik az Orsz. Erdészeti-Egyesületnek nem tagjai, 8 frt ;
azok számára, kik az egyesületnek tagjai az évi 5 frt alapítványi kamat vagy
évdíj beküldése mellett 3 frt.

BUDAPESTEN, 1873.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBÓL.

Az „Erdészeti Lapok” 1873. évfolyamának tartalma.

	Oldal
Hazai erdészetünk tisztelt közönségéhez	1
Szerkesztői nyilatkozat	3
Feladásoknál használható árverési és szerződési feltételek tervezete	6, 56
Régi erdészjelöltek fájdmalmai	17
Az országgyűlés állandó pénzügyi bizottságának jelentése az államerdők 1873. évi költségvetéséről	20
A szálerdőüzem keletkezésének ideje	29
Az erdészeti műszótárhoz	33
Az országos erdészeti egyesület rendkívüli közgyűlése	40
Erdőtermények árjegyzéke	42
A Királyhágón tuli erdők	44
Magánuradalmak erdőkezelési intézményeiről	45
A m. k. pénzügyminister indokolása az államerdők terményeinek kiállítására ügyében	64
Dalmátországi erdészeti viszonyok	69
A budapesti kereskedelmi és iparkamara véleménye a faárak jegyzetéről ügyében	73
Az igazságügyminister rendelete az e. f. k. törvényszékekhez az urbéri viszonyok rendezése ügyében	76
Változások az államerdészeti szolgálat körében	77
Egy ritka növésű gyeplő bodza	78
A szél egyik jó hatása a növényekre	70
Az erdészeti műszavak ügyében	80
A mezőség befásításának kérdéséhez	82
Divald Adolf felmentési okmányai	84
A földművelési minister program-mbeszéde	85
A folyómenti vagy berkí erdőkről. (Anwälder)	88, 151
Az erdészeti műszótárhoz	103
A földadó szabályozásáról szóló törvényjavaslat	106
Fűrészüzleti adatok	123
Mégegyszer a mezőség befásításának kérdése	124
Erdőtermények árjegyzéke	126
A Király-gomba (Trüffel)	127
Új utak	130
Egyleti tudósítás	131
Kitüntetés. Erdészeti kinevezések. Elhalt egyleti tagok. Emlékeztetés	132
Erdészetünk leírása a világkiállítási honismertetőben	133, 181
Egyleti előterjesztés a földművelési ministerhez a faárak jegyzése ügyében	148
Az erdőadó kiigazításánál fogantatosítandó területi beosztás és az alkalmazandó erdőtisztek	166
A gödöllői királyi vadászat köréből	169
Könyvismertetés	176
Észak-ausztrália palaczkfája	177
Az alapítványi jöszágok erdőségeinek jövedelmezése	179
A m. kir. belügyminister körrendelete az erdélyi törvényhatóságokhoz erdőségek ügyében	182
Melyik ministeriumra bizzuk az államerdők kezelését?	192, 230
Az 1873-ik évi LIII. törvényzikkéről	205
A bécsi nemzetközi kiállításról	218

	Oldal
Az erdő befolyásáról az éghajlatra	221
Károsak-e a fazuzmók a fának vagy sem?	225
Egyleti tudósítás. Kinevezések	228
A magyarországi egyetemi, tanulmányi, vallásalapítványi és megürült egyházi javak birtokaihoz tartozó erdőségek ismertetése	242
A lajtán-tuli államerdészet szervezése	261
A naszdvidéki határőrségi erdők községi birtokká lettek	267
Pályázat erdészeti ösztöndíjra	275
A m. k. pénzügyministerium erdészeti osztályának ügy- és személyzeti új beosztása	277
Az erdészeti bíráló bizottság a nemzetközi kiállításon	278
Értesítés a folyó 1873. évben tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában	279
Az erdők közhatósági jelen felügyeletéről	280
Erdészeti-naptár megrendelési felhívása	288
Átlagos tűzifaárak 1872. évről	290
Melléklet. Pályázatok	291
Új szerkezetű uszagát	294
A nemzetközi bíráló-bizottmány által a magyar koronaországok erdészeti kiállításának körében adott kintüntetések	308
Fakereskedelem a Marosfolyamon és mentén, meg a marosmenti erdőségek Aradtól Erdélyország határáig	312
Tanulmány a fordáról	327
A mező- és erdőgazdák congressusa	332
Pályázati hirdetés erdészeti szakkönyvre	334
Adatok a vágásidőnek a fa minőségére és tartósságára való befolyásáról	335
Erdészeti kiküldetések a bécsi nemzetközi kiállításra	336
Tájékoztás a selmeczi m. k. bányász- és erdész-akademiáról	336
Lo-Presti-féle erdei pálya	339
A fa-üzlet köréből. Mellékletek	340
Az oroszlanckői és illavai uradalmak	341, 390
Kátrányfőzés a volt magyar határörvidéken	355
Milyen eljárást kövessünk, s mily műszereket használjunk az erdők felmérésénél?	361, 401, 442
A kalocsai érsekség erdeinek leírása	375
A mező- és erdőgazdák bécsi nemzetközi congressusának határozatai	381
Az államvagyon 1872. évi zárszámadása	423
A határörvidéki erdőüzlet	433
Az 1873. évi erdészeti államvizsga	435
Az államerdészet körében az 1873. év lefolyt részében (november végéig) történt tiszti változások	435
Előfizetési felhívás	436
Erdészeti műnyelvünk érdekében	438
Az Országos Erdészeti-Egyesület véleménye a favágatási-idő ügyében	451
Kiállítási közlemény	453
A kanadai nyár- meg az akáczfá, és Magyarországra bevándorolt német köznő barátsága	472
Kerkapoly Károly pénzügyminister visszalépett	481
Erdőtermények árjegyzéke	483
Új könyv. Erdészeti naptár 1874-re. Erdészeti kinevezések. Mellékletek	483, 484

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizekettődik évfolyam.

I. füzet.

Január 1873.

Előfizetési díj egy évre és azok számára kik az „Országos Erdészeti-egyesületnek“ nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érdejbeküldése mellett csak 3 frt.

Szerkesztőség s kiadóhivatal Budapesten, a várban, Fortuna-utca 129. sz. a. II. em. Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltnak.

Hazai erdészetünk tisztelt közönségéhez.

Az Országos Erdészeti egyesület az általa képviselt erdőgazdasági érdekek minél sikeresebb előmozdítása végett az egyesület és a tagok érdekében állónak ismeré az „Erdészeti Lapok“ czimű havi folyóirat tulajdoni jogának és kiadásának a célból való megszerzését, hogy ennek útján a tagokkal a szellemi téren való találkozást minél fokozottabb mértékben eszközölhesse, s az erdőgazdasági alapos ismeretek terjesztésére hivatott lapot mint szakközlönyt a tagoknak a tagdíj mellett olcsó áron megszerezhetővé tegye.

Az e tárgyban f. évi január-hó 5-én Pesten megtartott egyleti közgyűlés egyhangu határozata alapján a tulajdoni jog megszerzése foganatosítatván, az „Erdészeti Lapok“ 1873-ik évi január-hó 1-től kezdve az Országos Erdészeti egyesület kiadásában jelennek meg.

Midőn ezt hazai erdészetünk tisztelt közönségének szíves tudomására hozzuk, egyszersmind közölni kívánjuk azt is, hogy

az „Erdészeti Lapok“-at a folyó 1873. évtől kezdve megszüntetett egyleti évkönyv helyett az Országos Erdészeti egyesület valamennyi tagja az évi 5 frt alapítványi kamat vagy évdíj mellett 3 frtnyi előfizetési díjért kapja, míg azon alapító tagoknak, kik 200 forintot, vagy ennél többet alapítottak, a lap minden további díj fizetés nélkül küldetik meg. A nem tagok részére az egész évre egyszerre fizetendő előfizetési ár 8 frt.

Az Országos Erdészeti egyesület ezen anyagi áldozatot, melyet tagjainak s az általa szolgált ügynek érdekében hozott azon reményben is tevő, mert meg volt győződve, hogy tagjai, kik eddig az 5 frt tagsági díjon felül a lapért még 6 frtot voltak kénytelenek fizetni, jövőre a 8 frt összeget könnyebben fedezik, s a lapot kétségkívül valamennyien megrendelik, valamint erdészetünk mindazon ügybaráti is, kik eddig a lapért külön 6 frtot fizettek, jövőre e helyett örömebb adnak évi 8 frtot, hogy ezen díjért egyszersmind az erdőbirtokosok és szaktársak javát, s ebben közgazdaságunk egyik legkiválóbb ágát szolgáló egyesületnek is tagjai lehessenek.

Tiszteletteljesen kérjük tehát az Országos Erdészeti egyesület mindazon tagjait, kik az „Erdészeti Lapok“-at birni kívánják, sziveskedjenek az 1873. évre járó 5 frt alapítványi kamatot, vagy illetőleg évdíjat és a lap 3 frt előfizetési árát következő czim alatt: „Az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalának Budán, vár, Fortuna-utca 129. sz. II. em.“ postautalvány útján mielőbb beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok számára és szétküldésében akadály ne legyen.

Azon ügybarátainkat, kik eddig az egyesületnek nem voltak tagjai, de jövőre azokká kívánnak lenni, s az „Erdészeti Lapok“-at mint ilyenek óhajtják birni, szintén tisztelettel kérjük szándékuk szives nyilvánítására, s azon alkalommal az összesen 8 frtot tevő tagsági díjnak és előfizetési összegnek az előbb megjelölt czim alatt való beküldésére.

Tisztelt közönségünk tájékoztatására megjegyezzük még, hogy az „Erdészeti Lapok“ eddigi szerkesztője Bedő Albert ur jövőre is megmarad szerkesztőnek, s hogy az eddigi kiadók, Diváld Adolf és Wagner Károly urak jövőre a lap főmunkatársai lesznek és a tiszt. olvasó közönséggel az eddiginél még szorosabb szellemi összeköttetésbe lépnek; az eddigi munkatársak újak csatlakozásával jövőre is közreműködnek, s a lap irányában és megjelenésében változás nem történvén, az egyleti tagok és előfizetők havonként 3 nyomtatott ivre terjedő és a szükséghez képest rajzokkal is kiegészítendő szakközlönyt fognak kapni.

Az „Erdészeti Lapok“-at, mely ezután is kedves feladatának ismeri erdőbirtokosainknak, erdészeinknek és erdészetünk összes ügybarátainak hű erdészeti tanácsadója lenni a tisztelt közönség és egyleti tagtársaink hivatásszerű meleg pártolásába hazafiúi bizalommal ajánljuk.

Az Országos Erdészeti egyesület nevében :

Keglevich Béla,

elnök.

Szerkesztői nyilatkozat.

Midőn az „Erdészeti Lapok“-nak az Országos Erdészeti Egyesület kiadásában megjelenő ezen első füzetét tisztelt szakközönségünk kezei közé adjuk, részünkről sem mulaszthatjuk el, hogy ezen, egyébiránt általunk is benső örömmel üdvözölt alkalommal néhány szót ne intézzünk lapunk és erdészeti ügyünk azon tisztelt közönségéhez, melylyel évek óta szerencsések vagyunk összeköttetésben állhatni, s mely közönségnek, kitartó szellemi és anyagi támogatása folytán, meggyőződésünk szerint szintén első sorban köszönhetjük hazai erdészetünk megindult üdvös fejlődését, s azon sikert, mely az erdészetnek ugyyszólván századok óta meggyökerezett mellőzését s alárendelt

helyzetü lételét, a felvilágosító értelem, a szakképzettség meggyőző ismeretével megtöré.

A haladás melylyel szakunk e hazában dicsekedhetik, s mely a jól ismert szellemi erők körül való csoportulás által évtizedet meghaladó munkásság közös gyümölcse, hitünk szerint egyaránt köszönhető azoknak, kik szellemi és anyagi áldozattal sietnek a jó ügyet diadalra, s ebben erdészetünket az őt méltán megillető közgazdasági állapotra juttatni.

Ugyanezért most, midőn lapunkat mint jövőre tisztán egyleti közlőnyt bocsátjuk t. olvasóink elé, kedves kötelességünknek ismerjük t. szakközönségünk és ügybarátainknak, kik erdészeti ügyünket eddig is hazafiui áldozatkészséggel támogatták a multért őszinte köszönetet mondani, s az Orsz. Erdészeti-egyesület körében lévő tisztelt tagtársainkat, t. előfizetőinket és munkatársainkat továbbra is kérni, hogy minket erdészeti ügyünknek minden irányban való és legjobb meggyőződésünk szerint eszközlendő szolgálhatása végett azon becses és hálára kötelező bizalommal, melyben eddig szerencséltettek, jövőre is megajándékozni sziveskedjenek. Ernyedetlen törekvésünk leend az „Erdészeti Lapok“ szellemi és anyagi pártolásában nyilatkozó bizalomra folyton érdemesek lenni s ennek igazolására szakavatott kitünő munkatársaink és csekély erőnk segélyével az „Erdészeti Lapok“-ban t. közönségünknek állandóan oly szakközlőnyt nyújtani, mely az Országos Erdészeti egyesület által hazai erdőgazdaságunk emelésére kitűzött nemes célokat legbiztosabban érje el az által, hogy az erdőbirtokosoknak az erdészeti ügyekkel foglalkozóknak és szaktársainknak mindazon időszerű felvilágosításokat, ismereteket és tanácsokat megadja, melyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a tulajdonukat képező, vagy kezeikre bízott erdőket a legokoszerűbben kezelhessék s azok terményeit a legelőnyösebb módon értékesíthessék. Az irány melyet lapunk eddig követett, s melyet jövőre is

változatlanul követni fog az előbb említett néhány szóban találja kifejezését, hogy azonban ennek általunk óhajtott követezése oly mértékben sikerülhessen, mely erdészeti ügyünknek kedves hazánk és mindnyájunk javára szolgáló előmozdítását biztosan meghozza, szükséges miként, t. ügybarátaink tömegesen lépjenek be az Országos Erdészeti-egyesület kebelébe, s a viszonyainkról szőlő erdészeti tudósításokkal és tanácsokkal s a mérsékelt összegű 8 firt tagsági és előfizetési díjjal megadják azon szellemi és anyagi eszközt, mely a kitűzött cél elérhetésére segít. Nem kételkedünk azért, hogy számosan lesznek, kik átértik és érzik is az erdők becsét és hivatását s kik képesek lévén azok jelentőségét felfogni nem csak szóval, de tettel igazolandják azt, hogy a nagy célnak tetteles közös munkásai kívánnak lenni. Szükségünk van arra, hogy erdészeti ügyünk az ország minden részében és minden körben az őt méltán megillető mértékben legyen képviselve, s hogy ezt a közjó előnyére tchessük, az is szükséges, miszerint szakközölyünk, mely a magánszemponból igényelhetett ismeretekkel szolgál s a közös teendők iránti tájékozást adja, minél szélesebb körben legyen elterjedve.

Tisztelettel kérjük tehát összes ügybarátainkat, hogy az „Erdészeti Lapok“-at, mely erdészeti ügyünk közösségénél fogva ugy az övék is mint a miénk, a szellemi és anyagi támogatás terén egyaránt pártolják, s hogy ehez képest az Országos Erdészeti-egyesület, illetőleg munkatársaink és előfizetőink körébe lépve, ez által állandó és a jövő hálás elismerését bizonyára megnyerő buzgó hirdetői legyenek azon ismereteknek s kitűnő munkásai azon törekvéseknek, melyeknek célja Magyarország erdőgazdaságát mielőbb a teljes felvirágzás fénykorára juttatni.

Bedő Albert.

Feladatoknál használható árverési és szerződési feltételek tervezete.

Az Országos Erdészeti egyesület titkári hivatala és lapunk szerkesztősége is több alkalommal kérték arra fel, hogy erdőbirtokosaink és különösen magánszolgálatban álló szaktársaink közelebbi tájékoztatására közölnek oly árverési és szerződési feltételek tervezeteit, melyek szükség esetében irányadóul szolgálhassanak arra, hogy miként szerkesztessék egy feladási szerződés, úgy hogy a szakszempontról abba felveendő lényegesebb pontozatok abból ne hiányozzanak.

Jelen közleményünkkel az előbb érintett kíváratnak óhajtván megfelelni, azt hisszük, hogy leghelyesebben cselekszünk, ha egy oly tervezetet közlünk, melyet a legelsőbb rendű erdőbirtokos a m. kir. kincstár általánosan használ. Megjegyezni kívánjuk még, hogy jelen tervezet a törvön való feladatsnak és fűrészárak értékesítésének esetére szolgál, az általános kellékeket azonban tartalmazza és a sajátlagos helyi viszonyok szerint abban netalán változtatandókat mindenki könnyen eltalálja. Mennyiben lapunk tere engedni fogja, később oly tervezeteket is fogunk közleni, melyek más minőségű eladásokra vonatkoznak.

Árverési és szerződési feltételek.

a beszerzésbányai m. kir. jószágigazgatóság kerületében lévő jallnai, badini és óhegyi pagonyokból eladandó erdőterményekre, névszerint az épület- és szerszámfákra, valamint a fűrészárakra vonatkozólag.

I. Árverési feltételek.

1. A m. kir. kincstár nyilvános írásbeli ajánlatok útján áruba bocsátja a beszerzésbányai m. k. jószágigazgatósághoz tartozó zsarnóczai, és beszerzésbányai erdőhivatalok alább megnevezett pagonyainak erdeiben, a szerződési 3-ik pontban felsorolt szükséglet és a szerződésszerűleg már eladott fatömegek-

nek fedezése után évenként kihasználható épületi és szerszámfát
tővön az erdőben, továbbá a fűrészárukat, előbbieket a követ-
kező kimutatásban felsorolt tömegek és fanemek szerint s az
abban kitett időtartamra; u. m.:

Tételszám	Erdőhivatal	P a g o n y	Üzemtest	Évenként eladandó épü- let- és műszerfa			Leteendő bányatépénz	Szerződési időtartam
				lucz- és jegenye- fenyő	tölgy összesen	normal öl 100 köbláb tömtartalom		
1	I. Zarnócza	Jallna	A. B. C.	348	1140	1488	2500	1873—1881 9 évre
		I.		348	1140	1488	2500	
2	II. Besztercebánya	Badin	A. B. C.	1040	140	1180	1700	
3		Ó-hegy, a Garam felé hajló rész	A. B. C.	3900	.	3900	5500	1873—1882 10 évre
		II.		4940	140	5080	7200	
		Összevonas:						
	I.	Zarnócza erdőhivatal		348	1140	1488	2500	
	II.	Besztercebányai erdőhivatal .		4940	140	5080	7200	
		Főösszeg		5288	1280	6568	9700	

2. Az erdőhivatal által vevő számára kijelölt s ez által levágott, és lehántott fáknak köbözése az erdőhivatal által szabályszerűen fog történni. A kijelölt fának alkalmasságát épületi vagy szerszámfául, az erdőhivatal saját belátása szerint határozza meg, s azt vevő ellenvetés nélkül tartozik 8—9 alsó- és 5—7 hüvelyk felső átmérőig átvenni és megfizetni. Ha vevőnek netalán kifogása lenne az erdőhivatal által követett kijelölés ellen, szabadságában áll utólag a besztérczebányai igazgatóságnál orvoslást keresni. A szál- és műszerfának, „jó” és „selejt” szerint való megkülönböztetésének nincs helye.

3. A benyújtandó ajánlatokban az ígért árnak minden egyes pagonyra külön és határozottan kell tétetni. A m. k. pénzügyministerium fenntartja magának, hogy azon esetre, ha valamely ajánlat két vagy mind a három pagonyra szólana, azt saját belátása szerint részben vagy egészben tekintetbe vegye, minélfogva ajánlattevőnek nem áll jogában a részlet ígéretekkel tett kötelezettségét az egész ajánlat elfogadásától függővé tenni, hanem kötelezettnek kell magát tartani arra, hogy a jelen szerződési feltételeket még azon esetre is teljesítse, ha ajánlata csak egyetlen egy rakhelyre nézve is fogadtatnék el. Egyenlő árigérek esetében azon ajánlattevőknek van föelőnye, kik több pagonyra nézve tesznek ajánlatot.

4. A megajánlandó árak lehetnek az egész szerződési időre nézve átlagos fix- vagy pedig évről évre emelkedő árak. Az ajánlatban tehát határozottan kiteendő, hogy vevő az ide csatolt árszabályban foglalt árakon felül hány százalékkal ajánl többet; és valjon az ajánlott árt az egész szerződési időre nézve mint állandót kívánja-e tekintetni, vagy csak mint az első évre szóló minimál-árt, s hogy az utóbbi esetben a következő évekre a minimál-áron felül évenként hány százalékkal ajánl többet.

5. A szóban forgó erdei termények megvétele végett benyújtandó ajánlatokhoz azon pénztári nyugták csatolandók, melyek a bánatpénzül készpénzben vagy szelvényekkel ellátott és árfolyam szerinti értékükben számítandó magyar állampapírokban, a kimutatásban foglalt összegeknek valamely m. k. állampénztárnál történt letételét igazolják.

6. A szerződés pontos megtartásának biztosítására a vállalkozó köteles ajánlatának elfogadása napjától számítandó négy hét alatt a bánatpénz kétszeres összegének megfelelő biztosítéki összeget letenni. A biztosíték utólagosan a m. k. pénzügyminisztérium által elfogadhatónak ismert és tehermentes jelzálog lekötésével is fedezhető. A jelzálog mindazonáltal az illetékes törvényhatóság által, szakértők tetteges befolyásával hiteles alakban kiállított becsüokmányok, a fekvő vagyron nézve pedig azok az összes állami földadójától az illetékes adóhivatal által készitet hiteles kimutatás alapján százszorosan felvett mennyiség szerinti értéknek csak bizonyos hányadrésében fognak beszámíttatni, így például, a solid anyagokból épült, s tűz ellen biztosított házak becsértékének fele, a fekvőségek összes állami földadó után kiszámított értékének pedig $\frac{2}{3}$ -a fog biztosíték gyanánt elfogadtatni; önként értetvén, hogy az ekként lekötendő jelzálognak minden korábbi betáblázástól teljesen mentnek kell lennie és így első helyen vállalkozó költségén törvényszabta módon betábláztatnia. Ha a vállalkozó nős, vagy a hypothekául kijelölt vagyont más valakivel közösen birná, a biztosítéki okmányt nemcsak házastársa, hanem a közösen birtokoló érdektársak is egyetemlegesen aláírni kötelesek.

A kincstárnak ezen szerződésből eredhető minden követeléseieért a vállalkozó e fölött összes ingó- és ingatlan vagyonával kezeskedik, míg a biztosíték, szerződésszegés esetében a

kinestárt bánatpénz gyanánt illeti s ennél fogva az másnemű követelések fedezésére nem szolgálhat.

7. A kincstárnak jogában áll a benyújtott ajánlatok közül azt fogadni el, a mely saját nézete szerint legelőnyösebb, még azon esetben is, ha netalán abban nem a legmagasabb vételár lenne megajánlva. Nemkülönben arra is van joga a kincstárnak, hogy valamennyi ajánlatot mint el nem fogadhatót, visszautasítson és mindezen esetekben az ajánlattevőknek, sőt a legtöbbet ígérőnek sem áll jogában a kincstártól az okok közlését követelni, melyeknél fogva az ajánlatok mellőztettek, vagy netalán csekélyebb ajánlat fogadtatott el.

8. Ha az ajánlattétel és illetőleg a szerződés aláírása két vagy több vállalkozó által társaságban történik, ezek egyenként és egyetemleg kötelezendik magukat a szerződés értelmében elvállalt kötelezettségek pontos teljesítésére és pedig minden tekintet nélkül arra nézve, hogy a vállalatban ők egymás között miként osztakoznak. Ha pedig valamely vállalkozó, ki a vállalatba lépte alkalmával nőtlen vagy özvegy volt, a szerződés tartama alatt házasságra lépne, előre kötelezendő magát arra, hogy házasságra léptét annak idején legkésőbb négy hét alatt a beszerzőbizottságnak m. k. jószágigazgatóságnál bejelenti és a szerződést egyetemleges kötelezettség kikötése mellett törvényes nejével is aláírhatja. Ha pedig a vállalkozó nő, úgy köteleztetik hitestársa is a szerződés pontos betartásáért szintén egyetemleges kötelezettséget vállalni, tehát a szerződést mint társvállalkozó aláírni.

9. Ajánlattevők kötelesek a jelenleg megállapított feltételeknek kifogás nélkül alávetni magukat, meg nem engedtetvén, ezeknek legcsekélyebb megváltoztatását is követelni.

Ennél fogva, ha valamely ajánlattevő netán olyan mellékes tárgyakra is tette ajánlatot, melyek a vállalatnál összefüggésben állanak ugyan, de a jelenlegi hirdetménybe fölvéve nincse-

nek, annak elfogadása mint föltétel a főajánlat érvényességére nézve nem követelhető, és a kincstárnak jogában áll ezen további ajánlatokat, a főajánlat elfogadása esetében visszautasítani, míg az ajánlatnak minden további és e hirdetménybe foglalt tárgyakra vonatkozó része az ajánlattevőre nézve teljesen kötelező erejű marad.

10. Az ajánlatbeli tárgyalások befejeztével a tárgyalás eredménye az ajánlattevőkkel közöltetvén, a bánatpénz letételét igazoló elismervény a mellőzött ajánlattevőknek vissza fog szolgáltatni, mely által ezeknek az árverési feltételekből folyó és írásbeli nyilatkozataik benyújtása által magukra vállalt minden további kötelezettsége végkép megszűnik.

E célból az ajánlatokban az ajánlattevők czime, lakhelyeik és az ahhoz legközelebb eső posta világosan kiteendők.

11. Minden ajánlatban ajánlattevőnek határozottan ki kell nyilatkoztatnia azt, hogy magát, illetőleg magukat az árverési feltételeknek kifogás nélkül alávetik és hogy ajánlata, illetőleg ajánlataik visszavonhatlanul kötelezők. Ugyanezen nyilatkozattal köteles az ajánlattevő úgy maga mint vállalkozó társai is ez árverési és szerződési feltételeket aláírni és az ajánlat kapcsolatában fölterjeszteni.

12. Az ajánlatok ezen czim alatt: „Ajánlat a besztercze-bányai m. k. jószágigazgatóság kerületében fekvő jalluai, badini és óhegyi pagonyok erdőterményeire“ lepecsételve és vevény mellett, legkésőbb 1873. évi február 15-én déli 12 óráig a m. k. pénzügyministerium segédhivatali igazgatóságánál benyújtandók.

13. Oly ajánlatok, melyekben az előbb említett feltételek valamelyike hiányzanék, tekintetbe vétetni nem fognak.

14. Az ajánlati tárgyalás bezártával azon ajánlattevő, kinek ajánlata elfogadtatott, köteleztetik, hivatalos uton vett értesítése napjától számítandó négy hét alatt, az ezen árverési

és szerződési feltételek alapján szerkesztett szerződést, hozzátartozó érdektársaival együtt mulhatlanul aláírni, a biztosítékot készpénzzel vagy pedig árfolyam szerinti értékben számitandó és a m. k. pénzügyministerium által elfogadhatóknak ismert értékpapirokkal fedezni.

15. Ha vállalkozó s hozzátartozó neje, avagy valamely érdektársa a szerződést aláírni vonakodnék, vagy pedig a biztosítékot az említett határidő alatt le nem tenné, e mulasztások bármelyike szerződésszegés gyanánt fog tekintetni s ez esetben a m. k. pénzügyministeriumnak teljes jogában álland a vállalkozó, illetőleg vállalkozók bánatpénzét, vagy a netalán már kiegészített biztosítékot a kincstár javára bevonni és a vállalatot a szerződésszegő vállalkozó, illetőleg vállalkozók terhére és költségére, hacsak egyetlenegy új árverés megtartása mellett is, vagy ha ez eredményre nem vezetne, szabad kézből bárkinek átengedni. Mely bekövetkezett esetben a szerződésszegő vállalkozó, illetőleg vállalkozók a netalán csekélyebb ajánlatból a kincstárra háramló veszteségért, mint szintén az új árverés költségeiért és minden további károkért összes ingó és ingatlan vagyonaikkal egyetemleg kezeskedni s közvetlen fizetőképén jótállani tartoznak; míg ellenben a letett bánatpénz, vagy már kiegészített biztosíték-összeg, mint bánatpénz a kincstár javára maradván, a fönntebbi követelések kiegyenlítésére nem szolgálhat.

Ha ezen új árverésnél netalán nagyobb ajánlat tétetnék, e többlet magát a kincstárt illetendi, a mellett a bánatpénz vagy biztosítéki összeg ezen esetben is a kincstár javára marad.

Ugyanezen, a jelen pontban fönnebb megírt következményeket vonja maga után azon eset is, ha az ajánlattevő a szerződés aláírása után a vállalatot szabályszerűen átvenni vonakodnék.

16. Az ajánlati tárgyalás felsőbb jóváhagyás fenntartása mellett történik és pedig olykép, hogy az ajánlattevőre, már a tárgyalt ajánlat is azonnal kötelező szerződésül tekintetik, míg a kincstárra nézve csak a m. k. pénzügyminister által véglegesen jóváhagyott szerződés válik kötelező erejűvé.

S z e r z őd és,

mely egyfelől a m. kir. pénzügyministerium mint a m. kir. kincstár képviselője és másfelől ur és neje asszony között a besztérczebányai m. k. jószágigazgatóság kerületéhez tartozó jallnai, badini és óhegyi pagonyok erdeiből évenként kihasználandó épület- és műszerfának tövön az erdőben, továbbá az ezen pagonyokban lévő kincstári fűrészeken előállítandó fűrészárúnak eladására nézve kölcsönös egyetértés útján létrejött és az alább következő feltételek alatt megkötöttet.

1. A magy. kir. kincstár vállalkozó

..... urnak átengedi a jallnai és badini pagonyok továbbá az óhegyi pagony, Vágfelé hajló részének erdeiben a megállapított üzemtervek szerint évenként az 1873-ik közönséges év kezdetétől, az 1881-ik év végeig, azaz szakadatlanul egymásután következő éven át felhasználandó tölgy, jegenye- és lúczfenyő, szál- és műszerfát tövön az erdőben, továbbá az illető pagonyok kincstári fűrészművein készült és a fűrész-műveknél raktározott fűrész-árukat az 5-ik pontban elősorolandó szükségletek fedezésére megkívántató fa- és fűrészárumennyiségek kivételével.

2. A kincstár egyáltalában nem vállal kötelezettséget az átadandó anyagoknak sem mennyiségére, sem pedig választékaira nézve, hanem vállalkozónak csak azon anyagokat biztosítja, melyek a megfelelő évi vágási tervek szerint a szerződés tartama alatt letarolás alá kerülő vágásokban találtatnak s vállalkozó számára az erdőhivatal által tövön az erdőben kijelöltetnek.

3. Azon esetben, ha a szerződés tartama alatt birtokrendezés, községek számára való kihasítások, vagy más körülmények következtében a kincstár tulajdonát képező erdők területe és ezáltal egyszersmind a használat terjedelme, illetőleg az átadható faanyagok mennyisége változnék, vállalkozónak nem áll jogában az anyagkevesbület miatt, vagy bármi más czímen kártérítést követelni.

4. Vállalkozó kötelezi magát az erdőhivatal által számára évenként tövön kijelölt fákat 8—9" alsó átmérőtől felfelé minden ellenvetés nélkül, tetszése szerint azonban télen vagy nyáron ledöntetni, s az idecsatolt árjegyzékben felsorolt választékok méreteinek megfelelő felső átmérőig meghosztolni; a nyáron döntött lúczfenyőkről a kérget négy lábnyi hosszú darabokban lehántatni, a kérget, mely a kincstár rendelkezésére marad, a vágásban fekvé hagyni, a fákat pedig az igazgatóság utasítása szerint az erdőhivatal által vagy az erdőben véghezvitt kőbözés után, — vagy pedig megfelelő jelzés, és a rakhelyekre való kiszállitás s az itt eszközölt kőbözés után kifogás nélkül átvenni és mindkét esetben legkésőbb a kijelölésre következő év április havának 15-éig az erdőből kiszállíttatni.

Vállalkozónak a kincstár által a Garam vize mentén rakhelyekül használt területek, mennyiben azok kincstári tulajdont képeznek s vállalkozó által faraktározási czélokra a szükséghez mérten igénybe vétetnek, a szerződés tartama alatt ingyen való használatra átengedtetnek.

Vállalkozó köteles továbbá az illető erdőhivatal által az üzemterv szerinti vágáson kívül is, az előforduló széldöntésekben, vagy szúirtás céljából számára kijelölt, s a szú által már meg szállott vagy csel fául szolgáló fenyő-, és épület műszerfákat, az erdőhivatal által meghatározandó eljárás szemmel tartásával a meghatározandó időben kifogás nélkül levágtatni, azokról a kérget lehántatni és ezt elégetni; ezen fákat pedig úgy mint a rendes

vágásokban vágottakat a fentebb megjelölt módon átvenni, s a vágásra következő év április 15-éig az erdőből kiszállítani.

Azon esetben, ha a szerződés tartama alatt, valamely évben erdőgazdászati tekintetből vagy az állatok különböző minősége következtében, vagy bármi más okból a kihasználandó fák tömege a kilátásba helyezetnél korlátozottabb lenne, vállalkozó ezen kisebb mennyiséggel is megelégedni köteles és nincsen feljogosítva, hogy a kincstárral szemben e miatt bárminemű követeléssel fellépessen.

Ha ellenben egy vagy több évben nagyobb fatömeg volna átadható, vállalkozó köteles ezen mennyiséget is szabályszerűleg átvenni és kifizetni.

5. Közös egyetértéssel megállapittatik, hogy vállalkozó ezen szerződés tartama alatt csakis azon szál- és műszerfa-mennyiségre, továbbá fűrész-készítményekre van jogosítva, melyek a kincstár szükségleteinek fedezése, továbbá a községek urbéri illetményeinek kiadása, vagy pedig az illető megye bármely lakója által saját szükségletre igénybe veendő mennyiség kiszolgáltatása, mint szintén a bányauzletek szükségleteinek kielégítése után, nemkülönben az illető megyében előforduló nyilvános építkezésekre, hidak, utak, part-erődítvények és vízművek fentartására szükségelt szálfanyagokon és fűrészárúkon kívül a vállalkozó rendelkezésére bocsáttatnak. A m. k. kincstárnak szabadságában áll mindenekelőtt saját szükségletei és a fentebb elősoroltak fedezése végett a szükséges fát az általa tetszés szerint választandó pagonyokból és erdőrészekből venni a nélkül, hogy vállalkozó a miatt ellentmondani jogosítva lenne.

Ennek ellenében vállalkozó a magyar kir. kincstár részéről biztosittatik a felől, hogy a jallnai és badini pagonyokból s az óhegyi erdőgondnokságnak a Garamra hajló részéből a szerződés tartama alatt kereskedelmi célokra más vevőnek egyáltalában semmi sem fog eladatni.

6. Az ezen erdőkben készitendő tüzi- és szénfára, valamint a luczkéregre nem tarthat jogot a vállalkozó, minthogy ezen termelvény a kincstár szabad rendelkezésére fenmarad.

7. Vállalkozó köteles az átveendő szál- és műszerfáért ezek köbtartalma, a fűrészárúkért pedig darabszám szerint az ezen szerződéshez csatolt árszabályban megjelölt áraknál százalékkal többet fizetni, semmi szín alatt sem állván jogában ezen árak alábbszállítását, vagy esetleg a lefizetés után valamely kárpótlást követelni.

Ha azonban egy 100 hüvelknyi $2\frac{1}{2}$ öl hosszú, 11" széles I. o. luczfenyődeszkával terhelt luczfenyő-tutajnak egyszáztiz (110) frttal megállapított átlag alapára Komáromban a szerződés egyik vagy másik évben tíz százalékot ($10^0/0$ -kot) meghaladóan emelkednék, vállalkozó köteles az illető évre átvett fáért annyi százalékkal magasabb árt fizetni, mennyi a $10^0/0$ -ot meghaladó áremelkedésnek fele; így például, ha a fentebb megjelölt átlag alapár a szerződés valamely évében átlagban $12^0/0$ -kal emelkednék, vállalkozó köteles az ezen szerződéshez csatolt árszabály árain s az előbb megállapított ráfizetésen felül az illető évre utólagosan még $10^0/0$ -ot fizetni és pedig a beszterezébányai jószágigazgatóság által szerkesztett számadásnak vele történt közlése után legkésőbb 14 nap alatt.

Kölcsönös egyetértéssel megállapittatik, hogy a szerződési évek alatt Komáromban, fennálott átlagárak kipuhatolása az illető államhivatalnokok által Komáromban miként eddig ápril 1-től október végeig jegyzett a ministeriumnak 14 naponként előterjesztett faár-kimutatások alapján és arithmetikai átlag ár-kiszámítás útján történik, és hogy vállalkozónak semmi joga nincs az ekként teljesített számítás eredménye ellen kifogást tenni.

(Folyt. köv.)

Régi erdészjelöltek fájdalmai.

Az „Erdészeti Lapok“ 1869. évi folyamának V-ik füzetében örömmel olvastuk a m. kir. pénzügyministerium 1869-ik év márczius 12-én kelt és 8596. szám alatt kiadott időszerű szabályrendeletét, mely következőket mondja:

„Az erdőgyakornokok és erdészjelöltekre nézve fönálló rendszer az erdészet jelen igényeinek már meg nem felelvén, a következő szabályrendelet adatik ki:

Az erdészjelöltek ezennel megszüntetvén, jövőre csak erdőgyakornokok fognak fönnállani.

Ezek kineveztetésük által az államszolgálatba fölvétetvén és a XII-ik dijosztályba soroztatván, azonnal föleskettetnek és szolgálati idejük az első eskületétel napjától szabályszerűen beszámíttatik“ stb.

Örömmel olvastuk az idézett magas szabályrendeletet azért, mivel azon reményre jogosított föl, hogy az államszolgálatban annak kiadásáig erdészjelölt minőségben töltött öt-nyolcz évi szolgálati időnk is a fölvétel napjától szabályszerűen be fog számíttatni.

Ezen örömünk azonban fájdalom — nem sokáig tartott, mivel már az első minősítvényi táblázat kitöltése alkalmával meggyőződünk arról, hogy ebbeli kecsegtető reményünk füstbe ment, miután a táblázatban kimutatott és állami szolgálatban töltött időnket két rovatba következőleg beosztva találtuk: „teljes szolgálati idő 8 év, 7 hónap, 27 nap, ebből be nem számítható 5 év, 5 hónap, 24 nap, beszámítható 3 év, 2 hónap és 3 nap.

Ezen idő be nem számítása pedig okadatoltatik azzal, hogy az illető 5 év, 5 hó és 24 napig mint erdészjelölt szolgált, ezen időtartam alatt semmiféle államsegélyben nem részesült, és a hivatalos esküt le nem tette.

Ha már most az erdészjelölt szolgálati éveinek be nem számíthatására vonatkozó előbbi indokolás bírálatába bocsátkozunk, azon meggyőződésre jutunk, miszerint ez a főnálló szabályrendeletekben találja ugyan alapját, de a volt erdészjelöltek (jelenleg többnyire az állam szolgálatában álló erdőhivatalnokok) iránti ezen elveken alapuló eljárás méltánytalan, s azokra nézve igen sujtó.

Hogy az erdészeti pályát választott, az akadémiai tanulmányokat jó sikerrel végzett, s az állam szolgálatába lépett fiatal embernek szolgálati ideje számba veendő, s annak működése megfelelően is jutalmazandó, belátta a m. k. pénzügy-ministerium 1869-ben, midőn az erdészjelöltek megszüntetését elrendelő szabályrendeletet bocsátá ki. A ministerium azonban csak a jelent és a jövőt tartá azon alkalommal szem előtt, s a multról s azzal együtt mirőlunk, volt erdészjelöltekről is megfejtkezett.

Ha már most az 1869-ben s a következő években akadémiaiát végzett erdész-növendékek irányában méltányos, hogy államszolgálatba léptők alkalmával azonnal feleskettetnek, szolgálati idejük ezen naptól számba vétetik, s az államtól segélydíjban részesülnek, kérdem, nem kétszeresen méltányos-e, hogy a volt erdészjelöltek szolgálati ideje is számba vétessék? Kétszeresen méltányos mondom, mert azok segélydíjban nem részesülvén, szüleik vagy saját vagyonuk áldozatával tettek 5—8 évi ingyen szolgálatot az államnak, s a jobb jövőben való várakozás és bámulatatos kitartás után jelenleg már 10—20 évi szolgálati időt mutathatnak fel, a nélkül azonban, hogy 5—8 évig tartó ingyenes szolgálatuknak valami jutalmát nyerték volna.

Ugy hiszem továbbá, hogy azon fiatal emberek, kik az erdészakademiát 1869. előtt végezték, hasonló képzettséggel bírtak és bírnak mint azok, kik azt azután végezték. Az is

tény, hogy az erdőgazdászati ép oly fontos volt annakelőtte mint most, s az állam 1869. előtt is csak mivelte erdészeket alkalmazott. Hogy az akkori erdészjelöltek ugyanazon teendőket végezték mit a jelenlegi erdőgyakornokok, ez iránt kétség fenn nem foroghat. Ezekhez képest tehát nem lehet szerénytelen azon óhajlás, hogy a volt erdészjelöltek szolgálati évei számba vétessenek.

Hogy az 1851-iki kormány az erdészjelöltekre vonatkozó ama téves szabályrendeletet kiadta, erről az akkori fiatal erdészek nem tehetnek, s annál dicséretre méltóbb, hogy a hivatalos eskületétele nélkül is becsületesen, kitelhető szorgalommal s anyagi áldozatokkal szolgálták az államot több évek során át.

Az elősoroltak alapján bizton állíthatjuk még, hogy minden volt erdészjelölt sértve érzi magát annak tudatában, miszerint az államnak több éven át tett hű szolgálatáért nem csak segélyben nem részesült, de szolgálati ideje sem számíttatik be, mintha ezen időtartam alatt nem is élt volna, vagy pedig a hazának egészen haszontalan polgára lett volna, s tudom, hogy minden régi erdészjelölt, minősítvényi táblázatának összeállításánál elkeseredik azon gondolatra, hogy szolgálati évei még mindig beszámíthatók és be nem számíthatókra osztatnak.

A többször említett szolgálati évek be nem számítása által a volt erdészjelöltek nem csak szellemileg, de anyagilag is keményen sujtatnak, mert nem elég, hogy több évig díjtalanul szolgálták az államot, de még az ugy is ritka esetben elérő nyugdíjazást ugyanannyi évvel később nyerhetik meg, s ha egyik vagy másik oly szerencsétlen, hogy a rendes nyugdíjazási időtartam előtt a szolgálatból betegség vagy más baleset következtében kimarad, az ingyen szolgált 5—8 évi be nem számított évnél levonása után maradó szolgálati időért részesül nyugdíjban, mely egyébiránt a hivatalnokok által letett tagsági díjakban találja elegendő fedezését.

Eszerint tehát a régi erdészjelölt egy korábbi félszeg adminisztratív intézkedés folytán nem csak államszolgálatba való léptének elején, de attól való megválásának idején is, tehát kétszeresen van megrövidítve minden más állami hivatalnokkal szemben.

Hogy azonban e bajon segítve legyen, reménylem, miszerint minden volt erdészjelölt, úgy érezvén és gondolván, mint ezen sorok írója, semmi alkalmat sem fog elmulasztani szolgálati idejének teljes beszámítása ügyében kérelmezni, valamint hiszem azt is, hogy illetékes helyen előbb vagy utóbb, de minden méltányos kérelem kihalgatásra s minden panasz orvoslásra fog találni.

Végre még azon kecsegtető reményt is találok, hogy a m. kir. pénzügyministerium a volt erdészjelöltekről megemlékezvén azok szolgálati idejének teljes beszámítását elrendeli, s így számos hivatalnokának méltányos óhajtását teljesítendi. *)

Adja Isten, hogy sok szorgalmas erdőtisztünk ezen reménye teljesezésbe menjen!

Fr. L.

Az országgyűlés állandó pénzügyi bizottságának jelentése az államerdők 1873. évi költségvetéséről.

1873-ra összes bevétel 14,451.078 ft,

„ „ kiadás 11,200,571 „

Tiszta jövedelem . 3,250.507 ft.

A tiszta jövedelem ezen összegéből

azonban le van számítva az összes rend-

kivüli szükséglet 1,534.486 frttal.

*) Tisztelt szaktársaink részben való megnyugtatóra megemlítjük, hogy a pénzügyministeriumban az erdészeti kinevezéseknél az összes szakbeli szolgálat tekintetbe vétetik.

Kétségtelen, hogy az államerdők költségvetése évenként bizonyos összeget fog tartalmazni oly kiadásokra, melyek nem tartoznak a rendes kezelési kiadások közé, és szükséges lesz évenként azon célra, hogy az államerdők üzemében visszaesés ne történjék, bizonyos összegeket majd egyik, majd másik erdőnél beruházásokra fordítani. De másfelől kétségtelen az, hogy oly nagy összegek, minőket néhány év óta az ország a beruházások e nemében áldoz, minőt az 1873-ik évi költségvetés is tartalmaz, csak néhány évig fogják még terhelni az államköltségvetést, addig t. i., míg a nélkülözhetlen közlekedési eszközök létesítése által az erdőkben a fának szállítása mindenütt lehetővé lesz téve.

Azért a tiszta jövedelem kiszámításánál a rendkívüli kiadásokat oly összegekben felvenni, minőt ezen költségvetés tartalmaz, nem lehet.

Ezen összegeket kihagyva :

a rendes kiadás	9,666.085 frt,
a rendes bevétel	14,411.078 „

s e szerint a tiszta jövedelem lenne . 4,744.993 frt,
mely összegből, ha 500.000 forintot
felveszünk is évenkénti beruházások czimén, mégis 4,244.993 frt
tiszta jövedelem mutatkozik.

Az államerdők előirányzata :

	Bevétel.	Kiadás.	Tiszta jöved.
1868.	1,776.693	1,389.693	387.000
1869.	2,307.600	1,643.600	614.000
1870.	2,642.600	1,849.800	792.200
1871.	5,256.206	5,247.244	8.962
1872.	10,182,454	6,950.192	3,232.262
1873.	14,411.078	9,666.085	4,744.993

Az államerdők zárszámadási eredményei:

	Bevétel.	Kiadás.	Tiszta jöved.
1868.	2,141.994	1,454.494	687.500
1869.	2,155.383	1,589.158	566.225
1870.	2,493.225	1,566.740	926.485
1871.	5,897.047	4,556.753	1,340.294

Ha a rendkívüli kiadásokat is leszámítjuk, a tiszta jövedelem így áll:

Tiszta jövedelem.

Előirányzat szerint.	Zárszámadás szerint :
1868. 387.000	687.500
1869. 614.000	566.225
1870. 792.200	926.485
1871. 1,889.438	790.303
1872. 2,056.307	. . .
1873. 3,250.507	. . .

1873-ra a bevételek tehát 4,227.772 frttal magasabb összegben vannak felvéve, a rendes kiadások 2,715.893 frttal, a rendkívüliek 534.486 frttal emelkedtek.

Meg kell jegyezni, hogy az 1873-ik évi költségvetés több rovatában úgy a bevételek mint a kiadások között oly nem készpénzbeli kezelésből származó összegeket is tartalmaz, a melyek 1872-ben nem voltak felvéve, illetőleg akkor levonattak; ezen összegeket leszámítva, a valóságos többlet az 1872. évi összegekhez képest jelentékenyen kisebb. Ilyféle tételek a kiadások között 1,946.278 frtot, a bevételek között 4,227.772 frtot tesznek.

E szerint az 1873-ik évi bevételek többlete az 1872-ik éviékhöz képest 2,180.216 frtot, a kiadásoké 766.515 frtot tesz.

A tiszta jövedelem, ha a rendkívüli kiadások mindkét évi előirányzatban az összes kiadásokhoz számíttatnak, 3,250.507 frtot tesz, a nélkül 4,744.993 frtra rug, tehát első esetben

977.393 frttal, utolsó esetben 1,511.882 frttal nagyobb 1873-ban mint 1872-ben.

A határörvidéki erdők az előirányzatban következő összegekkel jelentek meg 1872-ben :

	Magyarország.	Horvátország.	Együtt.
Bevétel :	235.977	794.827	985.804
Kiadás :	140.197	500.333	640.530

Tiszta jövedelem :

Magyarország	95.780
Horvátország	294.494
Együtt	345.274
1873. Magyarország. Horvátország.	Együtt.
Bevétel :	350.430 1,215.658 1,566.088
Kiadás :	214.285 497.334 711.619
Tiszta jöved.:	136.145 718.324 854.469

A bevételeknek nagymérvű emelkedése az üzem berendezése folytán fokozott fatermelésből, az erdőknek a haszonfatermelésre irányzott belterjesebb kihasználásából és a faárak emelkedéséből ered.

Azon nagymérvű beruházások, melyek az utolsó három év költségvetésében áldozatkészséggel megszavaztattak, lehetővé tették azt, hogy az eddig megközelíthetetlen erdők terményei értékesíthetessenek.

A költségvetés részletes tájékozást ad arra nézve, mennyi jövedelem van minden egyes erdőkerületre előirányozva.

Az erdőségek összes tiszta jövedelme, a rendkívüli kiadásokat is leszámítva a nyers jövedelemből, 3,250.507 frtra van téve, pedig, a mint már fentebb említettett, ezen 1,534.000 frt rendkívüli szükségletet, melyben a világkiállítási költség is van 140.000 frttal, egész összegben lehetetlen a kezelési kiadások közé venni; a szoros értelemben vett magyarországi, tehát az

erdélyi és határőrvidékieken kívüli erdők tiszta jövedelme 2,740.182 frtot tesz ki, az erdélyi erdők kezelése 470.000 frtnyi hiányt mutat, a rendkívüli beruházásokat is egészben leszámítva a brutto bevételekből. E kiadások 450.000 frtra ruznak és így tisztán ezek okozzák a hiányt, a többi erdő nevezetes összegeket szolgáltat.

A költségvetés szerint az anyagkészlet értékének többlete az év végén 568,530 frtot tesz ki.

A bizottság örvendetes tudomásul veszi azt, hogy az állam-erdők jövedelme ily nagy haladást tesz a magyar pénzügyi kormányzat kezdete óta.

A bizottság kötelességének ismerte azonban adatokat kérni arra nézve, hogy némely erdő kihasználása ott, hol a viszonyok azt könnyűvé teszik, nem történik-e a helyes erdőkezelés szabályainak rovására, nem lépi-e túl a kihasználás az évi fatermésnek határait.

A nyert adatok szerint az összes erdők beerdősült területe 3,379.427 catastralis holdat tesz, ennek tartós évi fatermése 2,676.655 normal öl; az 1873-dik évre 1,573.507 normal öl fatermelés van előirányozva, és így 1,103.138-al kevesebb a tartós évi fatermő képességnél. A létező 35 erdőkerület közül 7 kerületben az 1873-ik évre vágásra felvett famennyiség az évi tartós fatermés erejéig, — ennél sem több, sem kevesebb — van előirányozva.

Ezek: a Besztercebánya, Breznóbánya, Soóvár, Szomolnok, Diósgyőr, Rékas és Pécska; a 35 közül egynél, besztercebányáinál 7700 normal öllel az évi fatermés mennyiségét túllépi az 1873. évi vágatásra előirányzott mennyiség a minis-ter jelentése szerint, azon okból, mert az 1871-ik évben 17.000-el kevesebb vágatott.

27 erdőkerületben kevesebb fának termelése van előirányozva, mint a mennyit az évi fatermelés kitesz, a különbség

azonban az évi fatermés és termelés mennyisége között az erdők állaga javára csak az ungvári, a rahói, bocskói, királymezei, strymbulyi, görgényi, kolozsvári, topánfalvi, szászsebesi, lippai és doroszlóinál jelentékenyebb; a vajda-hunyadi, hradeki és fogarasinál még elég kedvező.

A határörvidéki erdőknél tesz ki legtöbbet, a magyar, horvát, erdélyi 273.616 normal öllel kevesebbet a fakihasználát, a többi erdőknél nagyrészen csekély a különbség.

Ez adatokból azon meggyőződést merítette a bizottság, hogy ámbár az évi fatermelés a közlött kimutatás szerint a tartós évi fatermelés határait tul nem lépi, mégis azon körülménynél fogva, hogy a részletes erdőbecslések még mindenütt meg nem történtek és a közlött adatokból kitűnt, hogy 7 erdőkerület az évi fatermő képesség határáig egészen kihasználtatik, 8 erdőnél és pedig a zsaroczhai, körmöczi, nagybányai, bustyaházai, becskereki, gödöllői, fuccinei erdőnél igen csekély különbséggel annyi fának vágatása van felvéve, a mennyi az erdők évi fatermőképességeként van kimutatva: a bizottság felhivta a minister figyelmét arra, hogy örködjék a felett, hogy közegei az erdők kihasználásában és az évi fatermés meghatározásában a helyes erdőkezelés szabályait szigoruan megtartsák, főleg azon erdőknél legyen óvatos, melyek régibb időtől fogva használatnak, s melyek gyáraknak és bányaműveknek szolgáltatják a fát, és a hol az erdők részletes felbecslése még be nem fejeztetett, nehogy az évi favágatás az erdő tartós fatermőképességének határait tullépje.

A rendes kiadásokat és bevételeket a költségvetés és az indokolás azok minden részleteivel együtt felsorolja és megismertet a mutatkozó emelkedések indokaival.

A bevételek 2.330,800 frtra emelkednek, a nem készpénzbeli kezelést leszámítva.

Az 1-ső rovat főhasználat: tűzifa, épületfa, fagyártmányok bevételeinél nevezetes emelkedés van; ebből tűzifára esik 484,922 frt, épületfára esik 1.459,392 frt, gyártmányokra 296,075 frt többlet, ellenben faszén 177,966 frttal kevesebb.

Egyéb bevételekre 145,601 frt, üzleti anyagokra 56,251 frt emelkedés esik.

A kiadások 5 csoportra oszlanak:

a) Kezelési kiadások 1.356,242 frt, tehát 14,156 frttal több, mint 1872-re; a bizottság ezen rovatra ismétli azt, a mit az államjóságek kezelési költségeire nézve előadott.

b) Nyugdíjak 187,244 frt.

c) Adó és közköltségek 386,716 „

Egyházi és egyéb teher 188,239 „

575,035 frt.

d) Üzleti költségek 7.547,564 „

többlet 1872-hez képest 690,324 „

levonva a nem készpénzkezelést . . . 1.946.192 „

5.601,372 frt.

A bizottság a személyes járandóságok 20%-ának levonását hozza javaslatba, és így 19,212 frt törlés mellett 941,397 frtot vél megszavaztatni, összesen tehát a rendes kiadások 9.646.873 frttal, a rendes bevételek 14.411,078 frttal lennének a bizottság véleménye szerint felveendők.

Rendkívüli kiadások.

1873-ra 1.534,486 frt,
és pedig beruházásokra, építkezésekre és egyéb

rendkívüli kiadásokra 1.394,486 frt,

a bécsi világkiállítási költségekre 140,000 frt.

A mi az első összeget illeti, a bizottság átvizsgálta e czimnek 178 tételből álló részleteit.

Tagadhatlan, hogy a javaslatba hozott beruházások az erdők megvédésének szempontjából és azon célból, hogy az erdőkben a fának szállítása lehetővé tétessék, legnagyobb részben czélszerű és helyes befektetéseket képeznek.

A bizottság azonban azt hiszi, hogy az égető sükségen már sok helyütt segítve van annyira, hogy a gyorsabb haladás ma már lehetségessé vált. Bármily becsesek is legyenek a tervezett beruházások, bármennyire meghozzák is a közel jövőben gyümölcseiket, az ország jelen súlyos pénzügyi helyzete nem engedte meg, hogy a bizottság a pénzügyi szempontokat mellőzze, a melyek a költségek mérséklését követelik.

Egyes tételeknek törlését a bizottság nem tartja célra-vezető eljárásnak ma még, midőn ezen beruházások oly nagy mérvben folynak; midőn sok helyütt arról van szó, hogy mintegy első és alapfeltételei szereztessenek meg az erdők használat alá vételének; midőn azoknak hozzáférhetővé tétele van czélba véve.

A bizottság előtt nem látszik helyesnek a pénzügyministert a költségvetésben egyes tételeknek kijelölése által feltétlenül épen azoknak létesítésére kötelezni; néhol a szükséges munkaerő hiánya, máshol a helyi viszonyokban fekvő akadályok, kedvezőtlen időjárás, vagy előfeltételek nem teljesülése, a munkálatok kivitelét nem engedik; és így talán épen az engedélyezett egyes tételek felhasználása néha lehetetlenné válik.

Azért a bizottság legczélszerűbbnek véli, ha átalányképen bocsáttatik a pénzügyminister rendelkezésére erdei beruházásokra egy bizonyos összeg, melyet az előírányzott tételek közül azoknak létesítésére fordíthat, melyek a legszükségesebbek és legcélszerűsabbak létesíthetők.

A 173. tételt (Karansebes, Fehértemplom) a bizottság mindenekelőtt kiválasztotta. Ezen tétel alatt 109,760 forint van előírányozva, ebben 6000 forint homokkötésre van felvéve, 103.760 forint

pedig a mehádiai fürdői építkezésekre van előirányozva. Ezekre nézve a bizottság azt hiszi, hogy leghelyesebbnek mutatkozik, ha ezen világhírű fürdőben teendő építkezésekre azon összegek fordíttatnak, melyek e fürdő jóvedelméből és az ugyanott eladandó telkek árából befolyznak. A fürdő jóvedelme 35,872 frtra van téve; a telkek árából 35,872 frt van rendkívüli bevétel-kép előirányozva, a bizottság tehát ezen összeget kerekszám-ban 71,700 frtban véli utalványozandónak a fürdői építkezésekre. A fennmaradó összegből a bizottság 390,726 frt törlés mellett a fentebb érintett okokból átalánykép 900,000 frtot ajánl megszavazásra.

Bécsi világkiállítási költségek 140,000 frt. A pénzügy-minister az indokolásban hosszasan előadja az okokat, melyek a világkiállítási költségeknek ezen összegben felvételére birták.

A bizottság teljes mértékben méltányolja a minister azon nézetét, hogy a magyar államnak érdekében áll erdőinek kincseit a külfölddel megismertetni, azt hiszi azonban a bizottság, hogy okszerű beosztással, czélszerű, takarékos vezetés és a személyes kiadások megszorítása és egyéb, nem nélkülözhetlen költségek elkerülése mellett nevezetes megtakarítás lesz esz-közlhető. Pénzviszonyaink a megtakarítást parancsolólag követelik: azért az előirányzott 140,000 frtból 40,000 frtot töröltetni javasol és 100,000 frtot ajánl megszavaztatni.

Összes rendkívüli kiadásokra tehát a bizottság véleménye szerint megszavazandó lenne:

Beruházásokra	900,000 forint.
Mehádiai fürdőre	71,700 „
Bécsi világkiállításra	100,000 „
összesen .	1.071,700 forint.

(B. P. K.)

A szálerdőüzem keletkezésének ideje.

A szálerdőüzem első alkalmazásának története sok alapos adat daczára is még többek előtt ismeretlen. A híres Pfeil a bükkfa szálerdő üzemét nem egészen 100 évesnek állítja. Egyes erdészeti írók erre nézve régibb kort hoznak fel ugyan, ezekből azonban, a szálerdőüzemnek az 1764. év előtti kor-szakban az erdészeti irodalomban való tárgyalatása nem bizonyítható. Az ezen év előtti szabályrendeletek és intézkedések, inkább az általános üzemre vonatkoznak, melyben a tölgy épen úgy mint a nyír vagy egyéb fanem is, váltakozva fordult elő; a letarolás pedig minden 50 évben történt meg; tősarjak nem várattak, hanem fiatal maghullamok és serdények, mesterségesen is elősegítette magvetés által; ezen korban tehát mintegy 110 év előtt tiszta szálerdőüzemről még nem igen lehetett szó.

Forduljunk most más, az ellenkezőt bizonyítani látszó tételekhez: 1. Legelőbb is Pfeil állítása, a bükkről, mely 110 év előtt, szálerdőüzemben még nem kezeltnak állittatik, megtámadható, mert kideríthetjük alapos iratokból ama körülményt, hogy a bükk 1764. előtt Némethon erdeiben már szálerdőkint kezeltetett, s ennek a történelemben is több nyoma van, s a föltevés maga sem téves, mert csakugyan szálerdőüzem az, ha a bükkállab 60—100 évesig neveltetik. (L. Carlovitz író művét 194 l. 9. §. Anno 1712—1763. és Beckmanns Beiträge l. 128; előbbi szerző 194 l. 10. §. a bükköt vetülés által újbólitható fanemnek állítja.)

1. Ha ezután tilalmazás is alkalmaztatik, mondja Carlovitz, a vágás alá kerülő, vágható állabból hagyott fa által eszközölt vetüléssel hullam éretik el (Aufschlag), s ez esetről a meghagyott magfák a terület bevetésére s a fiatal hullám védelmére rendeltetvék. (L. Carlovitz 191 l. 6. §., 194. l. 9. §.,

193 l. 8. §., 139 l. 5. §., 136 l. 2. §. Beckmann 127, 129 l. Bose Haushaltsprincipien Anno 1753., 134 l., 6., 7., 8. §§.)

3. Ha a magfák 6—8 év lefolytával eltávolíttatnak. E pont különösen fontos, s ez bizonyíthatja leginkább a szálerdőüzem kezdetét. Támaszul szolgáljon Beckmann egy hivatkozása „Beiträge zur Forstwissenschaft“ című művéből, melyben a 129 lapon mondatik, egy 1759-ből eredő iratból idéztetik: „a mellett pedig berendeésemet úgy intéztem, hogy ezen álva maradott magfák 6—8 év multa alatt, vagy mikor a fiatal hullam már jól neki cseperedett, eltávolíttassanak és a fiatal serdényeknek végképen szabad levegő engedtessék.“

Az irodalomban tehát már 1764-ben megtaláljuk a valódi szálerdőüzem létezését; a kifejezés szálerdőüzem elő nem fordul ugyan, hanem a tárgy maga, mint az előbbi idézetek igazolják, az erdészeti iratokban már akkor tárgyalatott.

Több fönmaradt szabályrendeletből ki lehet ugyan olvasni, hogy a magfák meghagyása csakis a rudas erdőüzemre (Stangen-Wald) vonatkozik; ez azonban, eltekintve attól, miszerint épen úgy a középerdőüzem, valamint a túlevelűek üzem módjaira is reá illik, még közelebbről is bebizonyítható azzal, hogy szabdaszerű és bámulandó szépségű s tőkélyű bükk-szálerdők épen azon korból maradtak ránk.

A kárpátok 100—150 éves bükk-szálerdőinek keletkezése, melyek letarolása emberemlékezetet meghalad, nem csak az 1764., de még az 1700 év előtti korszakba is eshetik. Egyenetlen az álaboknak szálaló, vagy ruderdőüzemből való keletkeztére utaló kor és állapot az ősebb erdőkben gyéren fordul elő, s a hol igen, ott az állab szabályellenessége inkább a szolgalmi használatból ered, s inkább mindig egy életkoru erdőkben leli kifejezését.

A mult században, mennyire ezt kinyomozni sikerül, a bükkfaújításoknál a fiatal surjány, a legtöbb esetben a felfától

végképen megszabadított. A bükkfa szálerdőre nézve ezt világosan bizonyítja Hartig Tivadar „Systhem der Forstwissenschaft“ című műve a 67 lapon, szintén úgy Seidensticker „Waldbaumetamorphosen“ nevű munkájában, a calenbergi bükk-erdőre nézve, ez utóbbi szerint az újból álló vágások az 1740—1750. évek közé esnek.

Nagyon sokan hajlandók a szálerdőüzem megalkotójának az öreg Burgsdorfot tartani, mi azonban úgy hisszük, hogy ezen érdem inkább a híres Reaurnek tulajdonítható, mert ő a tudományok párisi akademiájának már 1721-ben terjesztett be egy értekezést, hol szép egyenes, erőteljes és használható hajóépítészeti fa nevelése czéljából a középerdő bizonyos arányrészének fentartatását s magasra növesztését behatóan ajánlja. Nem kétséges tehát, hogy ezen eszme adott alkalmat Franciaországban a szál erdőüzem behozatalára. Reaumur nézete a német szakférfiak közt csakis 1763-ban látott napvilágot, a kitűnő író Stahl által akkor szerkesztett „Forstmagazin“ című folyóirat első füzetében. Ezzel nem akarjuk elvitázhatlanul azt mondani, mintha Reaumur lett volna ezen alapeszme megpendítője Némethonban is, mert hiszen itten a rendesebb erdőüzem előbbi behozatala abból is kilátszik, miszerint minden épületfának szánt fát a mondott folyóirat II. füzetének 28 l. szerint magról neveltek, s hol szóról-szóra ez áll: „nem ok nélkül ismételjük, miszerint minden épületfának szánt fa magról neveltessék, mert hallottuk, hogy a nagyobb jövedelemnyerése végett, hazánk minden tölgy- és bükkfaerdeinek vágás alá helyeztetése terveztetik.“

Ez utóbbi mellett szól még az is, hogy midőn sem erdészeti tanintézetek, sem erdészeti egyletek nem voltak, s az erdészeti irodalom még Némethonban is csak csirájában volt, az ily Reaumurféle átalakító eszmék ezen uton csak nagyon lassan haladhattak előre, s mégis a mit arra vonatkozólag

fellelünk, már érthetően tisztán beszél a vetővágások kitisztításáról, a ritkító vágások s az ujitó vágásokról, úgy az elnyomott serdények áterdőléséről, melyekkel rendszeresített erdőüzemeink előképét vázolja; már pedig sokat tennénk fel az akkori irodalom hatásáról, ha a kérdésben forgó erdei kezelést egyedül Reaumur műve eredményének tulajdonítanók.

Az előbbiek alapján tehát azon következtetésre jutunk, hogy a tölgy- és bükk-szálfaterdőüzem Európa műveltebb országaiban s kárpátainkban is már jóval a múlt század kezdete előtt honos volt. A bükk akkori időben való ujtásánál jellemző az anyatörzsek egy csekély részének fenntartása a különben letarolt vágási területeken. Ezen eljárás két módosítása nagyon jókor nyert már kifejezést, a magfák egész a jövő vágásforgásig őriztettek, tehát csak egy vágási rend lön felállítva, vagy később eltávolítottak a magfák, s eszerint két vágási rend következett. Az első módozathból sok helyt a fordattartam leszálítása, bővebb felfa meghagyása a hullam felhasználása mellett az újraerdősítésnél, s az ugynevezett rud-erdőüzem keletkezett. — A második módosításból a többszörös vágásrend s fokozatos tarlasztással történő ujtás származott. Legkésőbb 1770-ben az utóbbi eljárás annyira kiképeztetett, hogy az ujtási folyamatnak három fázist kelle átfutnia, s így eléretett, illetőleg meg volt alapítva a szálerdőüzem.

Záradékol megjegyezzük, hogy bővebb segédeszközök, s több idő mellett sokkal tanuságosabb s bővebb képét adhatnók erdészetünk rég múltjának, egyelőre be kell azonban érünk azzal is, hogy érdeklődésképen némileg fellebbentjük szakelődeink tanuságos tevékenységét tartalmazó Cliolapjait, s talán felélesszük a vágyat is erdészeti tudományunk fejlődésének tanulmányozására.

Geisinger József.

Az erdészeti műszótárhoz.

Nyelvészeink talán nem minden ok nélkül teszik s tették azon általános vádat, miszerint a minden irányban lábra kapott ferde szóalkotások s szószerkesztmények annyira helytelenek, hogy azok nyelvünk jellemével s gondolkodásunk módjával egyáltalán nem férnek össze.

Lehet, hogy e hibát erdészeti irodalmunk uttörői is elkövették itt-ott nyelvművelő buzgóságukban, e hiba azonban meglesz bocsátható, ha tekintetbe vesszük a kezdet nehézségét, s különösen azon körülményt, hogy az erdészeti irodalom első terméke olvasó- s művelő közönség nélkül indult meg; ha tudjuk továbbá azt, hogy műszótárunk szerzői s munkatársai nem voltak azon kedvező helyzetben, hogy magyar vidéken lakva, a nép ajkán élő és a szakunkba vágó tőzsgyökeres magyar szavakat elleshetvén, szakmánk szolgálatára közrebocsáthatták volna. Az ellenben nem lenne elnézhető, ha mi magyar erdészek műszótárunkat tökéletesnek tartva, nem óhajtanók pótolni, javítani, kiegészíteni s egy szóval azon színvonalra emelni, melyen minden jó műnyelvnek állani kell.

Azt ugyan én sem akarom tagadni, hogy ilyen kifogás nélkül való műszótárt most szerkeszteni nem lenne még nagy, igen nagy nehézség! — mert igaz az, hogy erdészeink azon része, mely magyar vidéken lakik s magánszolgálatban áll, vagy idegen, vagy kis kivétellel olyan, ki nemcsak erdészeti ismereteink csekélységét nem érzi, de tudományos nevelésben sem részesülvén, nem is sejti, miszerint a szakirodalom bizonyos közreműködést, némi adatok gyűjtését tőlök is méltán megkívánhatja.

Ilyenek lévén a körülmények, a magyar erdészeti műnyelv pallérozódását csak is az állemerdőszoiktól várhatni joggal, de itt is meg van ám a bökkenő, hogy azok egy jó része oly

közönyös, miként egyetlen szakközlönyünk megjelenő füzetait is, felvágatlanul szokja félretenni, a másik csekély, de jobbrész pedig, mely szakirodalmunk minden mozzanata iránt élénk érdeklődéssel viseltetik, annyira szét van szórva, s oly elszigetelt fáradságos és a szükséges eszmecsérét csak hosszadalmas uton megszerezhető állomásokon van, hol a mindennapi életben nyelvünket nem is használhatván, már az elég szerencse, ha helyes nyelvérzékét el nem veszti, nemhogy még műnyelvünk kibővítéséhez lenne képes valamivel járulni.

Műnyelvünk kimívelésének e nehézségeit ismervén, szerény nézetem szerint azok elhárítására leginkább a következő módokon hathatnánk közre. Ha aránylag rövid idő alatt kívánunk eredményhez jutni, leghasznosabb lenne az „Országos erdészeti egyesület” költségén, egy szakembert utaztatni azon magyar vidékeken, hol a földnépe favágással s különféle faszerszámok készítésével foglalkozik, mint a Bakony, a Mátra vidékén és különösbbe a Székelyföldön, hol tagadhatlanul a legbővebb anyagra lehetne találni. Az ily módon összegyűjtött, szakunkba vágó szavak átültetése s idomítása után műnyelvünk fejlesztését hathatósan mozdíthatná elő.

Megvallom egyébként őszintén, miszerint a népszó gyűjtésnek e módját magam is nehéznek és fárasztónak tartom, mert ily szavakat a nép ajkáról ellesni, csak foglalkozása közben lehet, már pedig vidékenként vágásról-vágásra járni s ott huzamosabban tartózkodni oly feladat, mely kitűnő ügybuzgalom s áldozatkészség mellett, erős testszervezetet is igényel. És ép e módzat nehéz kivitele az, mely engem mindjárt egy más indítvány megtevésére is ösztönöz, mely abból állna, miszerint a magyar vidékeken lévő államerdészeti állomásokra alkalmazott tisztviselőknek határozottan adassék tudtokra, hogy egyik érdem szerint méltánylandó feladatuk leend, az erdészeti szakba vágó népszavak gyűjtése. Egyidejűleg ugy a kormány, mint az

„Országos erdészeti egyesület“ által is föl lennének szólitandók, az illető magyar vidékek városhatóságai s magánbirtokosai, miszerint erdészeiknek eme feladatot szívükre kötven, nyujtsanak kilátást arra, hogy a magokat e téren érdemessé tevők ügybuzgalmát méltóan fogják jutalmazni. Városaink s magánbirtokosaink hazafiságától gondolom e csekély áldozatot, irodalmunk érdekében szabad követelnünk. És legyen csak egy pár jó szó e felszólalásunk eredménye, felszólításunk nem lesz a pusztában kiáltónak szava!

Mindezek mellett pedig felette kívánatos még az is, hogy mindazok, kik műnyelvünk érdekében már eddig is buzgólkodtak, ez önzetlen erényben magukat tovább is gyakorolják.

Ezek előrebecsátása után pedig legyen szabad azon népes alkotott szógyűjteményt közzé tennem, melyet ujabban szedtem össze. Megvallom, nem kívántam ezt e lapok becses hasábjain világgá bocsátani, de az illető helyre juttatni egyenesen; miután azonban ez irányban legujabban, az eddigihez képest örvendetes mozgalom indult meg, nem tartottam feleslegesnek az e téren mutatkozó szerény buzgalom fokoztatására és serkentésképp e csekély adalékot nyilvánosságra hozni.

Népszavak. *Árnyék* vagy *árnyékoldal*, éjszaki lejtő, ennek ellentéte a „*verő*“ szó, mely déli oldalt, déli lejtőt jelent.

Arzsak, dorong, dorongfa.

Baromélő, legelő.

Bélme, törpén maradt növény (Kollerbusch).

Bódáz, helyre bódázni a szálfát, rönköt a talpkötés alkalmával, vagy az épületfát (a rovatékba illeszteni helyett.)

Bog, vége valaminek, tehát bogfa, tetőfa.

Burdó, nagyobb tömlő.

Buros, terebélyes.

Cselöte, vagy *cselőke*, vékonyabb dorong, tehát botfa. S így lehetne cselőte üzem, — erdő, a botfa erdő és üzem helyett, és

cselőtézni, botolni helyett, mert a botozni és botolni tudva-
levőleg egész mást jelent!

Csomor, csomoros, duczos, pupos kinövés. A Duna mellékén a számos pupos kinövéssel bíró fát csomorosnak mondják. Különösen a ligetek fekete nyárfái, s néha a cserfa is, szokott nagy mérvben csomoros lenni.

Csonkás, kivágott erdőtér, hol a tuskók visszamaradnak. Csonkás tehát annyi, mint tarlasztvány, tarvágás.

Csórág, gyümölcsverő rud, póznácska.

Csormányfa, *prunus padus*, zelnice meggy.

Csukorat vagy *csukorék*, Horst, csukoratban vagy csukoré-
kosan fordul elő bizonyos fanem.

Czige és *czigle malát*. A Dráva folyamán feltűnedező homokzátonyokat a második évben sűrű fűzszállam lepi el, mit a baranyai ember czigle-malátnak nevez, tehát a malát szó azonos a szállammal (Anflug), s így mint tűzgyökeres magyar népkifejezés a szállam szó helyett lenne használható. A czigle egy a Duna és Dráva környékén a ligeterdőkben előforduló fűz, a nép különben itt minden sövény s durvább kosarak fonására használható vesszőt cziglének nevez; a szakértők legtöbbje, sőt egy német irodalmár is a cziglét, csörege fűznek (*salix fragilis*, *Bruchweide*) tartja. A czigle azonban egy a növénytanokban elő nem forduló fűz, mert míg a csörege fűz vastagabb méretet is elér, addig a már a 3 évében 8 láb magasságot meghaladó, számos jó sövény és pözsveszőt szolgáltató czigle, a 6. évben kérégt elvesztítván, elhalásnak indul. E jelenség mutatkozik nála bármi talajon s bármily zárlatban különbség nélkül. Jellege e szerint a csörege fűzétől egészen elüt.

Csög és *csök*, tuskó.

Csölle, nagyobb csolnak.

Csүнөтт, elcsenevészedett, Verbuttet.

Dalma, töltelék, a gátszekrények, vizfogók szekrényüreinél kitöltésére szükséges kő, föld, agyag stb. gyűjtőszava.

Dalmahodni, megtelni, teljes, erős, ép férfivé nőni (Mannbar werden). E szerint lehetne Mannbarkeitsalter, dalmahodás, dalmahodottság a magzókör helyett, mely szerény véleményem szerint nem fejezi ki tökéletesen a Mannbarkeit fogalmát.

Denczölni, háyni, dobni, e szót a német „Einwässern“ értelmében lehetne használni.

Élés, legelő.

Fenekviz, a hegyi patakok, kisebb folyók áradás utáni rendes vízállása (Selbstwasser).

Fentő, kötés, köteg, p. o. egy kötés pőzs helyett egy fentő pőzs.

Fityölék, maradék, p. o. fityöléket nem szabad hagyni, az ölből egy hasábot sem szabad visszahagyni.

Fóka, több egymás után; fókán, többször egymás után, p. o. fókán megy, vagy uszik a fa, sűrűn vonul le a fa az uszapatakon.

Gölöngy, darab, két gölöngy fa, 2 darab fa.

Görgő, Rolle.

Gyalogszer, ellentéte az igás napszámnak, egyenlő a német Handtaggal.

Gyürös, gruppirt. Gruppirtes Terrain, gyürös földterület.

Gurgató, görfa. Rollstange.

Hágó, lejtő. Így nehéz vagy kicsi hágásu hegy, szelid, vagy meredek lejtőjü hegy.

Hajik, vagy *hajok*, avagy *halok*, és nem hajk, mint a műszótárban előfordul.

Hajikut, hány vagy halkut vet, és nem hajkot vág! mint a műszótárban van.

Harácsol, gereblyét. P. o. almut harácsolni, gereblyével összekaparni.

Hidorni, vagy hidrani a szemet, schleissen.

Hodvas, csapatóvas.

Horgulat, görbület.

Huson ketté törött fa, derekban tört el.

Huval, jég, mely alul kiapadt, kifagyott a víz (Grundeis). Az uszacsatornáknak vigyázatlanságból eredő jelenség, mely a tavaszi korai usztatást és a könnyű lefolyású jégzajlást megakadályozhatja.

Hömbölygő, henger, görfa.

Inlik, inlés, mállik, mállás.

Iska, lábtó.

Kiteljesit, törleszt, rendbe hoz. P. o.: Adósságot, tartozást, vagy előleget kiteljesíteni, azaz törleszteni.

Kirákannya, vagy *karakány*, Riedgras.

Kuruglya, szénvonó (Krücke).

Lábitó, faállás, állvány építésnél.

Lambó, fa, melynek ágai akkép vannak levagdalva, hogy azokon föllehessen kapaszkodni a fa tetejére. Ily lambók az alvidéki vágásokban a czélból vannak, hogy azokra felmászáván a kerülő, szétnézessen, vajon nincs-e a tilalmasban jószág? Másképp csőszhágcsó.

Lápa. A hegyek között magasabban fekvő sík téreket lapának nevezi a Borsod hegyvidéki nép. A lápa tehát a „plateau“ szónak magyar népies kifejezése.

Lapanyagos, lapanyos, mélyebben fekvő hely.

Nyomdékol, nyomokat ver, utat nyomdokol. Annyit jelent, mint a faragott „nyomjelzés“ műszó.

Omlásfa, feküfa.

Pálmafa, jegenye nyárfa, populus italia.

Pilis, búb, bóbíta. Bubány helyett lehetne használni.

Sellő vagy *sugó*, Stromschnelle.

Sodró, folyamsodra, Stromstrich.

Sóvállódik, sóvállódás, mállik, mállás.

Sugóz, a folyóból fát fog ki. E szót joggal alkalmazhatjuk a kihuzás, kivonás helyett, tüzetesen az ölfánál.

Szinfa, jól megderekasodott levágandó fa; tehát szinfás erdő, — állab, vágható erdő, állab.

Szint, egy szint van a víz a medrével, egy szint van a hó a sövénynyel, az az egy niveau-ban van.

Szivajk, szivajkos, Lette. Kékes agyag, mely a vízfogók elé döngöltetik, a víz átszivárgásának megakadályozása végett.

Teber, többé-kevésbé meredek lejtőjű, kisebb völgyek, behorpadások a hegyoldalakon.

Tencs, rakás, a német „Stosz“ kifejezés értelmében lehetne használni.

Toromba, szekér, kasfonásra való vessző.

Törmedék, töredék.

Vadoncz, szót nem használ a nép, de használja a vadócz kifejezést.

Venyecz szilfa. *Ulmus effusa*

Venczfa. A Latorcza folyó mentén lakó magyarság venczfának a virágos szil azon példányait nevezi, mely csomoros, és azon tántoríthatatlan hitben van, hogy a virágos szil és venczfa, két különböző fanem, a szakértők azonban semmi különbséget sem találnak köztük. És így a virágos vagy venyecz szilfa elnevezés helyett, a rövidebb és jobb hangzású venczfa lenne használandó.

Vigálos vagy *vigájos*, ritkás, licht, gelichtet. Innen a vigálosítani vagy rövidebben és gördülékenyebben vigájitani vagy vigájit, továbbá vigájfa, vigájvágás vagy vigájitóvágás, szerény nézetem szerint helyes szóképzés; vagy legalább sokkal helyesebb, mint az ujabban lábra kapott „áterdőlés“ kifejezés, mely a német durchforstungnak merev fordítása. Igaz ugyan, hogy a székelyek használják e kifejezést „erdőlni“, így mondják a

többi között „menyek erdőlni“ ez azonban csak ennyit jelenthet: „megyek az erdőre fáért“. Véleményem szerint az „erdőlni, erdőlés“ azonos a „faizani, faizás“ kifejezéssel.

Vosár, kovácsszurok.

Zsarócz, hidlásfa, hidláspadló, Brückenstreu.

Zsökörcs, zsökörcsös, csomós, eres falap, Flader, Fladerholz.

Ez elésorolt népszók divatosak: a Duna, Tisza, Latorcza környékén, a Székelyföldön, Csallóközben, Diósgyőr meg Dézsakna vidékén és az Ormánságban.

Ha netalán némely szót téves értelemben adtam, mit ugyan kötve hiszek, ez esetben a helyreigazítást szívesen veszem az illető vidékeken lakó t. szaktársaktól.

(Folyt. köv.)

Ruttner Antal.

Az országos erdészeti egyesület rendkívüli közgyűlése.

Az „Országos erdészeti egyesület“ Keglevich Béla gróf elnöklete alatt Pesten folyó évi január-hó 5-én délelőtt a megyei teremben rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgyát az „Erdészeti Lapok“ tulajdon jogának az egyesület részére való megszerzése képezte. Az igazgató választmány a megszerzés fogatosítását az egyesület érdekeiből folyólag szükségesnek ismervén, a közgyűlésnek ajánlatot tett, hogy a lapok tulajdonosainak Divald és Wagner uraknak a tulajdonjog átengedéseért aránylag a lap jelenlegi jövedelméhez egyszer és mindenkorra 6000 frt adassék, s ezzel a lap az egyesület birtokába és kiadásába vetetvén át, az a tagoknak eddigi 6 frt előfizetés helyett évi 3 frt előfizetésért adassék. Az egylet

tagjai, kik eddig a lapokat járatták az 5 frt tagságdíj mellett a lapért külön még 6 frtot fizettek, s így az előbbi intézkedés folytán jövőre az évi 11 frt helyett 8 forintot fognak fizetni, s ezért, havonkénti egy füzetben, 36 nyomtatott ivre terjedő s erdőgazdasági szakközleményeket tartalmazó folyóiratot fognak kapni, s a rendes tagok jogaival is birandnak. Azok számára, kik az egyesületnek nem tagjai, a lapnak egész évre egyszerre beküldendő előfizetési ára 8 frt.

A közgyűlés jelen ügyre vonatkozó s egész részleteiben nagy alapossággal és teljesen meggyőzően indokolt bizottsági munkálat és vélemény alapján a választmány ajánlatát egész terjedelmében elfogadta, a tulajdonjog megszerzését illető szerződésnek megkötését s annak a közgyűlés nevében való jóváhagyását az elnökségre s illetőleg az igazgató választmányra bízta, elrendelvén egyuttal még azt, hogy az összes egyleti tagokhoz a közgyűlés nevében körlevél intéztessék azon felhívással, hogy nyilatkozzék mindenki az iránt, miszerint kívánja-e az „Erdészeti Lapok“-at birni s ez esetben az 5 frt évdíj, és 3 frt lapdíjat fizetni, vagy pedig az egyleti évkönyv megszüntetése mellett is tag maradni, s a lap megküldése nélkül az 5 frt rendes tagsági díjt fizetni.

Tudomásul vétetett még a közgyűlés által Szilágyi miniszterelnök ur azon átirata, melylyel az egyesületnek az erdőtörvény ügyében tett felterjesztésére közli az elnökséggel, miszerint részéről is óhajtja, hogy az erdőtörvény mielőbb megalkottassék; élénk öröm kifejezésével fogadtatott még Tisza közlekedési miniszter ur azon átirata, melylyel tudatja, hogy az egyesület alelnökségére történt ismételt megválasztását elfogadja, s a nagy és hasznos czélú egyesület ügyeinek és törekvéseinek előmozdítására, mennyiben hivatalos elfoglaltsága megengedi, jövőre is szívesen szentel időt.

Végül a közgyűlés Divald és Wagner uraknak köszönetet szavazott azon hazafias készségökért, hogy az általuk alapított „Erdészeti Lapok“-at az egylet tulajdonába átbozsátani sziveskedtek.

Erdőtermények árjegyzéke.

Miskolczon.

Egy öl 3'-as bükkhasábfa	12	frt	20	kr.
„ „ 3'-as tölgyhasábfa	11	„	—	„
„ „ 3'-as tölgydorongfa	8	„	30	„
Ezer darab bükkfazsindely	8	„	50	„
„ „ szőlőkaró	13	„	80	„
Egy mérő (10 c') faszén	1	„	96	„

Sóóvárt.

Egy öl 3'-as bükkhasábfa	12	frt	—	kr.
„ „ 3'-as tölgyhasábfa	11	„	—	„
„ „ 3'-as dorongfa	9	„	—	„
Egy köbláb tölgy épületfa	—	„	33	„
„ „ lucz jegenyefenyőfa	—	„	28	„
„ mérő faszén	—	„	48	„
Ezer darab bükkhordódonga	43	„	47	„

Unghvárt.

Egy öl 3'-as bükkhasábfa	10	frt	—	kr.
„ „ 3' „ tölgyhasábfa	9	„	—	„
„ „ 3' „ fenyőhasábfa	6	„	50	„
Ezer darab fenyőzsindely	10	„	—	„
„ „ bükkzsindely	6	„	—	„
Egy mérő (5 c') faszén	1	„	—	„

Szegeden.

Egy db 5 ⁰ hosszú fenyőszálfa I. o.	7	frt	15	kr.
" " " " " II. o.	5	"	95	"
" " 6 ⁰ " " I. o.	9	"	50	"
" " " " " II. o.	7	"	85	"
Egy köbláb 5 öles fenyőszálfa	—	"	30	"
" " 6 " "	—	"	30	"
Egy öl $\frac{2}{4}$ " vast. 10" széles deszka	—	"	33	"
" " $\frac{3}{4}$ " " 10" " "	—	"	45	"
" " $\frac{4}{4}$ " " 10" " "	—	"	55	"
" db 3 ⁰ h., 1" sz. I. oszt. marmarosi deszka	1	"	—	"
" " " " 1" " II. " " " "	—	"	80	"
Egy öl kettős lécz	23	"	—	"
Ezer darab 18"-es zsindely	7	"	—	"

Aradon.

Egy öl bükk- és cserhasábfa	12	frt	50	kr.
" " tölgyhasábfa	11	"	50	"
" " dorongfa	9	"	50	"

Zomborban.

Egy öl cserhasábfa	16	frt	30	kr.
" " selejthasábfa	13	"	30	"
" " tölgyhasábfa	14	"	30	"
" " tölgydorongfa	11	"	50	"

Besztercebányán.

Egy öl 3'-as bükkhasábfa	7	frt	80	kr.
" " 3'-as fenyőhasábfa	6	"	08	"
Egy mérő (6.46 c') kemény faszén	—	"	95	"
" " " lágý "	—	"	75	"
Ezer darab 18"-es zsindely	11	"	50	"
" " 22"-es "	13	"	—	"

A Királyhágón tuli erdők.

Magyarország erdélyi erdőségeiről illetékes forrásból a következő rövid statisztikai leírást adhatjuk :

Erdély összes erdőterülete . 3,560.000 cat. hold,

Lombos erdők területe . . 2,420.000 „ „ melyből
0.₉ bükk és 0.₁ tölgy.

A fenyves erdők területe . 1,140.000 cat. hold, melyből
0.₈ lucz és 0.₂ jegenye fenyő.

A lombos erdőkből a kincstár tulajdonában van 240,000 c. hold, míg 2,169.009 cat. hold magánbirtokot képez, melynek 0.₆ része kizárólag községi tulajdon; 0.₃ allodialis erdő terhes közbirtokossági viszonyok alatt és 0.₁ tiszta allodialis erdő.

A fenyvesekből a kincstár bir 176.000 c. holdat, a magánosok pedig 964.000 c. holdat, melynek birtokjogi természetére azon viszonyok állanak, mint a lombos erdőkre.

Az erdők állapotához mérten, következő területi viszonyok állanak :

1. Vágható és sürgősen használható erdő
(részint őserdőkkel) 1,500.000 c. h.
2. Jól meghasznált erdő 360,000 „ „
3. Többé-kevésbé tengő szállalt erdő 600.000 „ „
4. Tiszta sarjerdő 100.000 „ „
5. Egészen összevágott és rombolt erdő . 1,000.000 „ „

E számok azon szomorú valóságot mondják, hogy az erdélyi erdők egy harmad része tönkre van téve!

Erdőtörvény jöjjön el a te országod és legyen tényyé azon akaratom, mely az erdők káros pusztításának végét meghozza!

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.